

Fremtidens Lolland

Budgetforlig 2023

Socialdemokratiet, Venstre, Din Stemme, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Konservativt Folkeparti, Lokallisten Lolland og Per Kim Nielsen har den 6. oktober 2022 indgået forlig om budget 2023 og overslagsårene.

Byrådet har i mange år arbejdet målrettet på at bringe Lolland i en ny og bedre retning. Det nye byråds arbejde står på skuldrene af denne indsats, og forligspartierne er samtidig klar til at gribe de nye muligheder fremtiden byder. Vi tror på, at der netop nu er mulighed for at skabe en ny og bedre fremtid for Lolland.

Dansk og international økonomi står lige nu i et vadedsted med klimakrise, krig og en krise hvis omfang og form endnu er ukendt, men med en sandsynlig recession må det forventes, at også den kommunale økonomi vil komme under øget pres i de kommende år. Rekruttering både på det private og offentlige arbejdsmarked er en særlig udfordring, der hvis den ikke løses, negativt vil påvirke både væksten på Lolland og kommunens mulighed for at levere den ønskede service til borgerne.

Dette kan ikke undgå at sætte sit præg også på Lolland, men samtidig står Lolland med en række lokale muligheder i form af især Femernbyggeriet, grøn omstilling og turisme, der peger ind i en lokal højkonjunktur.

For at fokusere på den ønskede udvikling besluttede byrådet i august 2022 otte strategiske fyrtårne, der udpeger de væsentligste indsatser for at styrke Lolland – både som egn og som organisation.

Fyrtårnene er:

- Kommune i en ny virkelighed
- International rekruttering og bosætning
- Grøn erhvervspolitik
- Femern som afsæt for blivende erhvervsudvikling
- Lollands Sydkyst – Nakskov til Hyllekrog
- Boligudvikling
- Fremtidens skole
- Tilpasning af plejeboligstruktur

Udligningsreformen har vist sig lige så fyldt med fejl, som Lolland Kommune påpegede under Folketingets forhandlinger. Det er allerede nu tydeligt, at systemet forstærker skævvridningen af kommunernes økonomi i stedet for at løse problemet. Det er dog positivt, at der er en stigende erkendelse af problemet. Det understreges af, at Lolland Kommune i 2023 modtager 195 mio. kr. i særtilskud. Det løser ikke kommunens strukturelle økonomiske problemer, men letter opgaven med at bringe balance i økonomien for det kommende år. Ubalancen i budgettet forventes at vokse yderligere i de kommende år. Byrådets fyrtårnsprojekter skal bidrage til at skabe en bedre strukturel balance og dermed også delvist adressere ubalancen mellem indtægter og udgifter. Endvidere er Forligspartierne enige om at fortsætte arbejdet med at skabe landspolitisk

opmærksomhed om en retfærdig udligning gennem de partier, der er repræsenteret i Folketinget.

Service og velfærd

Service og velfærd er den suverænt vigtigste opgave for Lolland kommune. Med budgetforliget gennemføres reduktioner af kommunens service for 30 mio. kr. Det er fortsat forligskredsens opfattelse at Lolland Kommune, på trods de økonomiske udfordringer, formår at opretholde et landsgennemsnitligt serviceniveau for kommunens borgere.

Lolland Kommunes service har været genstand for utallige analyser udarbejdet af kommunen selv, af ministerier og af uafhængige forskere. Alle disse analyser konkluderer, at Lolland Kommune på alle de store serviceområder leverer en service på eller tæt på det niveau man kan forvente i andre kommuner. Det skyldes, at analyserne samtidig kan påvise, at Lolland Kommune er særdeles effektiv.

Serviceudbuddet skal fortsat udvikles og fremtidssikres. Derfor har byrådet bl.a. udpeget skoler, plejeboligstruktur, færger og fremtidens kommune som fokusområder. Både økonomi, rekruttering og ønsket om at levere den rigtige service til fremtidens borgere, peger ind i behovet for en strategisk gennemgang af kommunens servicestruktur.

Lolland Kommune står i en situation, hvor det år for år bliver vanskeligere at opretholde en tilstrækkelig service til borgerne. Det skyldes bl.a.:

- En generel rekrutteringsudfordring i alle landets kommuner
- Lollands befolkningspyramide er tykkest i årgangene 60+. Det betyder, at der er udsigt til en særlig markant tilbagegang i arbejdsstyrken her.
- Den demografiske udvikling skaber en markant ubalance i den kommunale økonomi, hvor der årligt skal findes besparelser og forhandles særtilskud for at få enderne til at mødes.
- Udsigt til en fremtid med et større kommunalt ansvar og flere opgaver på sundhedsområdet.

Samlet set betyder det, at vi hverken har hænder eller økonomiske ressourcer til at fortsætte opgaveløsningen som i dag. Derfor har vi en massiv opgave med at indrette fremtidens kommune, så den passer til fremtidens udfordringer.

Rekruttering af kvalificeret arbejdskraft er en selvstændig udfordring, hvor kommunen både har en opgave i forhold til at løse egne rekrutteringsudfordringer og opgaver i forhold til at bidrage til løsninger for hele det lokale arbejdsmarked.

Fyrtårn: Kommune i en ny virkelighed

Hvad vil vi?

- Vi vil udvikle vores organisation og servicetilbud på en sådan måde, at der er behov for færre hænder til at løse opgaverne i fremtiden. Organisationens innovationskraft skal øges, og vi skal øge fokus på den egentlige kerneopgave, sådan at de opgaver kommunen skal løse, bliver færre og mere fokuserede.
- Der skal tilvejebringes et katalog over løsninger i hele organisationen, der kan prioriteres med henblik på at ændre organisationen til at kunne levere en tilstrækkelig service til borgerne under de nuværende vilkår - herunder en generel mangel på arbejdskraft.
- Indsatsen skal afstedkomme langsigtede løsninger gennem mange små skridt.

Hvilke virkemidler er i spil?

- Tilpasning af serviceniveauer, effektiviseringer, produktivitetsstigning, intensivering af arbejdet med at implementere velfærdsteknologiske løsninger, rekrutteringsstrategier, genovervejelser af visitationsmodeller

Fyrtårn: International rekruttering

Hvad vil vi?

- Vi vil gennemføre bredspektrede indsatser med henblik på at rekruttere, fastholde og integrere udenlandsk arbejdskraft i Lolland kommune.
- En indsats vil være målrettet rekruttering af medarbejdere til Social- og Sundhedssektoren, der er særligt udfordret. Indsatsen er en videreførelse af det tidligere fyrtårn og bygger ovenpå de indhøstede erfaringer bl.a. fra Vejen til SOSU (herboende udenlandsk arbejdskraft). Indsatsen gennemføres i bredt samarbejde på tværs i kommunen og SOSU-skolen.
- En anden indsats fokuserer bredere og på rekruttering af arbejdskraft også i den private sektor. Denne indsats skal afklares nærmere.

Hvilke virkemidler er i spil?

I begge indsatser vil fokus være på arbejdskraft fra EU/EUØ borgere, da denne gruppe er omfattet af betydeligt lempeligere regler i forhold til beskæftigelse i andre EU-lande (mobilitet) end folk udenfor EU-landene. Der vil desuden være et særligt fokus på tiltrækning af ægtefælle/familie, da det vil styrke mulighederne, at rekrutteringen skaber blivende bosætning

Forligspartierne er enige om at afsætte 2 mio. kr. i 2023 og 5,0 mio. kr. i overslagsårene til en forstærket indsats omkring international rekruttering af arbejdskraft. Den forstærkede rekrutteringsindsats vil ske koordineret med de allerede aftalte initiativer

omkring bosætning og tiltrækning, der drives af Business Lolland Falster for de to kommuner.

Vækst og udvikling på Lolland

Den grønne omstilling tager fart

Et bredt flertal i Folketinget offentliggjorde 25. juni 2022 en ambition om at gøre Danmark til et grønt kraftværk for hele Europa. Det skete i "Danmark kan mere II", hvor aftaleparterne er enige om at skabe rammerne for en firedobling af den samlede el-produktion fra solenergi og landvind frem mod 2030. Konkret ventes en fordobling af landvind og en tidobling af landsol. Partierne er også enige om at udbyde 4 gigawatt ekstra havvind til realisering senest i 2030, hvilket vil betyde, at Danmark kan femdoble produktionen af havvindmøllestrøm de næste 8 år.

Folketingets aftalepartier har erklæret målsætning om etablering af 10-15 store energiparker på land, fordelt over hele landet. Der blev derfor igangsat en screening i august 2022 for at identificere større områder, der er egnet til energiparker. Lolland Kommune er ligesom landets øvrige kommuner inviteret til at foreslå udpegning af konkrete energiparker med frist den 1. oktober 2022. Der er derfor helt aktuelt brug for en klar og fælles politisk retning for yderligere arealudlæg til VE-produktion m.m.

Danmarks store havarealer giver gode betingelser for at høste havvind, og der er allerede flere konkrete ansøgninger i myndighedshøring. Lolland Kommune har 1. august afgivet høringsvar omkring forundersøgelse til opstilling af en havvindmøllepark ved Lollands sydkyst. Også i den konkrete sag var der behov for at afstemme de politiske holdninger til udbygning af den grønne energiproduktion i vores geografi. Flere projekter må forventes, så der er behov for at byrådet principielt vælger en vej for håndtering af den grønne omstilling på Lolland.

Lolland Kommune har allerede i forsommeren 2022 indgået aftaler med to virksomheder i den grønne værdikæde om etablering på Lolland og dermed bidrage til vækst og arbejdspladser, og flere er på vej. Grøn gas er nøglen til disse virksomhedsetableringer, og etableringen af gasledningen er derfor også helt afgørende for Lolland kommunes indstilling til yderligere udbygning af VE.

Grøn erhvervspolitik

I konstitueringsaftalen for 2022-2025 er der politisk fokus på mulighederne i den grønne omstilling. Vi skal understøtte, at virksomheder, der enten producerer eller forarbejder strøm, etablerer sig på Lolland. Målet er vækst i form af lokale jobs og omsætning.

Parallelt med budgetforhandlingerne udarbejder byrådet et strategisk grundlag for kommunens grønne erhvervspolitik. Dette skal sætte rammerne for, hvordan udbygningen af VE-energi omsættes til vækst og udvikling på Lolland. Det drejer sig ikke mindst om, hvordan Lolland skal koble arealudlæg med krav om lokale arbejdspladser.

Forligspartierne ser den grønne gasledning på Lolland Falster som en forudsætning for Lollands grønne erhvervspolitik, og vil arbejde målrettet for endeligt at sikre gasledningens etablering.

Fyrtårn: Grøn erhvervspolitik

Hvad vil vi?

- Vi vil omsætte den grønne dagsorden til vækst og arbejdspladser på Lolland. Lolland Kommunes styrkeposition inden for grøn energiproduktion skal bruges til at tiltrække og fastholde virksomheder og dermed øge antallet af lokale arbejdspladser.

Hvilke virkemidler er i spil?

- Tilvejebringelse af planlægningsmæssigt grundlag – herunder arealudlæg til VE-anlæg; tiltrækning af virksomheder, der vil etablere produktionsanlæg, der arbejder med andre energiprodukter og PtX; udbygning af grøn infrastruktur og øget omlægning af grøn energiforsyning på Lolland

Etableringen af en Grøn Tænk tank understøtter den politiske ledelse med indsigt i nye tendenser og viden indenfor grøn erhvervspolitik og ved at være med til at synliggøre Lolland Kommune overfor beslutningstagere, energibranchen, vidensinstitutioner mm. Den grønne Tænk tank holder sit første møde i efteråret 2022, og byrådet holdes løbende orienteret om arbejdet.

Fyrtårn: Femern som afsæt for blivende erhvervsudvikling

Hvad vil vi?

- Der skal skabes permanente arbejdspladser på Lolland ved at tiltrække og fastholde virksomheder i forbindelse med byggeriet af Femernforbindelsen, og ved at tiltrække virksomheder, der kan se fordele i at udnytte Lollands nye geografiske placering på hovedkorridoren mellem Tyskland og Skandinavien.
- Her og nu er permanentgørelse af produktionsanlægget den vigtigste opgave, og det skal sikres, at fabrikken anvendes i forbindelse med store kommende infrastrukturprojekter.

Hvilke virkemidler er i spil?

- Politisk interessevaretagelse omkring tunnelementfabrikken, byggemodning, udlæg, markedsføring af erhvervsarealer i samarbejde med BLF, tiltrækning af investorer i tilknytning til anlægsprojektet mhp tiden efter åbning

Turisme

Lollands rummer et enormt uudnyttet turismepotentiale og interessen for at investere i området er tiltaget væsentligt efter den endelige beslutning om at igangsætte Femern-byggeriet. Kystturismen i Danmark og på Lolland-Falster er i markant vækst, og der er allerede tiltrukket konkrete investeringer som f.eks. Hages Badehotel, opkøb af Toldboden med henblik på udvikling af byhotel mv.

Kombinationen af sydvendt kyst, uudnyttede arealer til ny overnatningskapacitet og det helt unikke potentiale i forbindelse med det nye forland, giver mulighed for at udvikle en turistdestination med oplevelser og tilbud af høj kvalitet.

Lolland har forudsætningerne for at nå det samme antal overnatninger som de største destinationer på vestkysten og dermed skabe tusinder af arbejdspladser indenfor turisme. Dette vil understøtte bosætning og en positiv udvikling i befolkningssammensætningen.

Fyrtårn: Lolland Sydkyst – Nakskov til Hyllekrog

Hvad vil vi?

- Vi vil udnytte det meget store turismepotentiale på Lollands Sydkyst ved at udvikle strækningen fra Nakskov til Hyllekrog til en turistdestination i international liga.
- Arbejdet tager udgangspunkt i den fysisk-strategiske udviklingsplan for området, som byrådet godkendte d. 25. maj 2022 og er en fortsættelse af det tidligere byråds fyrtårn af samme navn.

Hvilke virkemidler er i spil?

- Realisering af den fysisk-strategiske plan for Lollands Sydkyst; tiltag, der understøtter turismeudvikling i området

Kragenæs

Lolland Kommune har i en årrække ønsket at udarbejde en helhedsplan, der kan sætte retning for udvikling af Kragenæs og omegn. Det er ikke mindst vigtigt at samle de mange initiativer i området og håndtere de aktuelle problemer.

Helhedsplanen danner rammen for langsigtede investeringer og udvikling af området. På den kortere bane er der behov for at løse de trafikale udfordringer samt toilet- og affaldsforhold, ligesom det bør prioriteres at styrke bl.a. skiltning i området.

Parkeringsforholdene udgør et særligt opmærksomhedspunkt. Der afsættes et rammebeløb på 2 mio. kr. i 2023 og 2024 til at igangsætte en faseplan, så trafikken gennem Kragenæs kan blive aflastet i løbet af de næste par år.

Nakskov 2030

Byrådet principgodkendte i 2019 udviklingsplanen for Nakskov 2030, og Lolland Kommune investerer over en 5-årig periode 50 mio. kr. En væsentlig del af projektet er renovering af Havnebygningen og omdannelse af den ikoniske bygning til et multifunktionelt kulturhus. I processen har der vist sig behov for at finde en hensigtsmæssig løsning for nogle af de tidligere brugere af Havnebygningen, så de fremadrettet kan fortsætte deres aktiviteter.

Det vurderes, at det gamle bibliotek i Klostergade i Nakskov vil være en velegnet løsning, og der afsættes derfor 4,2 mio. kr. Det vil samtidig sikre, at den historiske bygning renoveres og bevares. Bevillingen kan alene anvendes til renovering af det gamle bibliotek til de tidligere brugere af Havnebygningen og bortfalder, såfremt Havnebygningens brugere ikke ønsker denne løsning.

Madens Folkemøde

Madens Folkemøde finansieres med 0,35 mio. kr. i 2023, 2024 og 2025. Finansiering for 2024 og 2025 er dog betinget af økonomiudvalgets godkendelse af en strategi for den videre udvikling af Madens Folkemøde.

Boligudvikling

Fyrtårn: Boligudvikling

Hvad vil vi?

- Vi vil arbejde for at opnå et boligudbud, der aktivt medvirker til at håndtere den u hensigtsmæssige befolkningssammensætning i Lolland Kommune og sikre virksomhederne den fornødne arbejdskraft i fremtiden.
- Boligpolitikken skal sikre de nødvendige attraktive boliger, fjerne utidssvarende overskudsboliger og sikre relevante boligtilbud til kommunens nuværende borgere.
- Indsatserne skal ses som en videreførelse og udvidelse af eksisterende indsatser på boligområdet.

Hvilke virkemidler er i spil?

- Udvikling, byggemodning og markedsføring af parcelhusgrunde til udbud; tæt og imødekomende dialog med investorer og developere; aktiv indsats overfor udlejning af dårlige boliger – nedrivning, opsøgende arbejde og kondemnering; afklaring af hvorvidt og i hvilket omfang boligudvikling skal arbejde med reovering/forskønnelse i tilgift til nedrivning

Fritids-, Kultur- og Folkesundhedsudvalget

Fritid, kultur og folkesundhedsudvalget vil med afsæt i Plan og Udviklingsstrategien, Kultur og Fritidspolitikken og Masterplan for Kultur- og Fritidsaktiviteter fortsætte med at støtte et aktivt foreningsliv, kulturelle initiativer og engagement i det lokale demokrati. Der skal skabes en aktiv børne- og ungekultur på Lolland med gode muligheder for aktiv idrætsudøvelse, natur og kulturelle oplevelser.

De første landsbyklynger er etableret, men arbejdet med klyngerne om at omsætte intentioner til realiteter forestår stadig. Der vil være fokus på borgernes anvendelse af fritidstilbud og kulturelle aktiviteter i hver enkelt klynge herunder, hvordan de kan synliggøres og stilles til rådighed for alle.

Museum Lolland Falsters ansøgning om anlægsstøtte på 1,5 mio. kr. til depotbygning imødekommes. Endvidere gives mulighed for etableringen af en bæredygtig depotbygning på et areal i Maribo erhvervsark. I forbindelse hermed ønsker

forligspartierne en strategi, forankret i Fritids- Kultur- og Folkesundhedsudvalget, for museets samlede fremtidige bygningsmasse og aktiviteter.

Der afsættes 4,0 mio. kr. til medfinansiering af en kunststofbane i Maribo.

Derudover vil udvalget i 2023 sætte fokus på to overordnede emner: folkesundhed og borgerinddragelse.

I konstitueringsaftalen har Fritid, Kultur og Folkesundhedsudvalget under overskriften "Inddragelse og medborgerskab" fået til opgave at arbejde med nye inddragelsesformer til inspiration for alle udvalgs arbejde. Dette arbejde forestår i 2023.

Børne – og Skoleudvalget

Børne- og Skoleudvalgets arbejde fra 2022 fortsættes i 2023, med et særligt fokus på en fremtidig skolestruktur.

Fyrtårn: Fremtidens skole

Hvad vil vi?

- Vi vil afklare de politiske målsætninger og visioner for fremtidens folkeskole på Lolland.
- Vi vil skabe et beslutningsgrundlag der gør det muligt at afklare, hvordan vi kan arbejde videre med udvikling af den folkeskole, vi ønsker - herunder om det kan være hensigtsmæssigt at benytte os af regeringens frihedsforsøg som en vej til at udvikle folkeskolen – eller om det er mere formålstjenligt at gå de små skridts vej.
- Der er en tæt sammenhæng mellem fagligt indhold og de fysiske rammer, som folkeskolen udspiller sig indenfor. Vi vil sætte retning på udviklingen af de fysiske faciliteter, så de bedst muligt understøtter den måde, vi gerne vil levere folkeskole på og et højt fagligt indhold.

Hvilke virkemidler er i spil?

- Politiske drøftelser om "hjørnestenene" i Fremtidens skole; opstilling af et beslutningsgrundlag, der kan ramme et evt. frihedsforsøg ind samt politiske beslutninger om de fysiske rammer.

Fremtidens skoler på Lolland står i de kommende år overfor tre væsentlige udfordringer: faldende børnetal, eksisterende skolers alder og vedligeholdelsestilstand og endelig behovet for at skabe rammerne for fremtidens skole.

Problemstillingen aktualiseres af et massivt investeringsbehov foranlediget af konstruktionsfejl i skolerne i Holeby og Horslunde. En renovering anslås på nuværende tidspunkt at andrage omkring 250 mio. kr., og dette er uden indvendig modernisering af skolerne.

For at sikre et kvalificeret beslutningsgrundlag frem mod en samlet principbeslutning inden udgangen af 2022 skal følgende afklares:

- Forventninger til børnetal og børnenes fordeling i Lollands geografi.
- Ambitioner for indholdet i fremtidens skole på Lolland.
- Vurdering af anlægsudgifter for forskellige scenarier for både renovering og nybyggeri
- Mulige finansieringskilder til anlæg af fremtidens skoler på Lolland.

Baggrunden for den korte proces frem mod en principbeslutning er dels behovet for en hurtigt afklaringen af hensyn til elever, forældre og ansatte, dels at en senere beslutning kan medføre et års forsinkelse af løsningen.

Formålet med den brede undersøgelse er at sikre, at beslutningerne på skoleområdet hviler på et solidt grundlag, uanset om det viser sig hensigtsmæssigt alene at adressere de aktuelle udfordringer i bygningsmassen i Holeby og Horslunde, eller om en mere omfattende beslutning er påkrævet.

Partierne i budgetforliget er enige om, at målet er en langsigtet løsning, der adresserer såvel de aktuelle bygnings- og kapacitetsudfordringer som det langsigtede ønske om at sikre de bedste rammer for fremtidens folkeskole. Fremtidens folkeskole på Lolland skal være det naturlige 1. valg, når der skal vælges skole.

Forligspartierne er endvidere enige om, at kompetenceudvikling er afgørende for fremtidens skole. Spareforslag om reduktion af kompetenceudvikling (BSU2) reduceres derfor med 1,2 mio. kr.

Specialundervisningsstrategien

Specialundervisningsstrategien er i 2022 blevet evalueret af Epinion. Målet "Flere elever rummes i almenmiljøet" er opnået, men evalueringen synliggør også et potentiale for videre udvikling. Rapporten viser, at implementeringen af den nye strategi har skabt udfordringer på både almen- og specialområdet, men den anviser også konkrete anbefalinger til det videre arbejde:

- Skab rammer for samarbejde mellem almen- og specialområdet
- Styrk forældresamarbejdet, både på almen- og specialområdet
- Fokuser på udviklingen af Specialskolen som en enhed
- Placer Pædagogisk – psykologisk rådgivning (PPR) så der opnås maksimal understøttelse på både for almen- og specialområdet
- Skab større kvalitet i transport til specialtilbud

Der er på Børn- og Skoleudvalgets budget afsat 5 mio. kr. i 2023 og 4 mio. i hvert af overslagsårene til at arbejde med disse anbefalinger. Det kan f.eks. udmønte sig i kompetenceudvikling, udvikling af faglighed og sammenhængskraft i Specialskolen, styrket samarbejde mellem almene skoler og specialskolen samt pædagogisk transport. Forligspartierne er enige om, at se positivt på eventuelle bevillingsønsker, såfremt arbejdet med anbefalingerne på specialskoleområdet afslører yderligere ressourcebehov.

Forligspartierne er enige om at understøtte den proces omkring Specialskolen, som Børn- og skoleudvalget står i spidsen for. Forligspartierne er endvidere enige om, at løsningerne skal findes i dialog med og om Specialskolen - og ikke andre steder.

Lolland International School

Skolen er fortsat en stor succes, og elevtallet ventes i 2023 at stige til 120. Der afsættes 0,5 mio. kr. i budget 2023 og 1,2 mio. kr. i overslagsårene til dette. Ved vækst i elevtallet ud over 120 elever er der enighed om at tilføre finansiering i form af et elev-taxameter. Det bemærkes, at dette svarer til et udgiftsniveau pr. elev på linje med kommunens øvrige skoler.

Skolen er en vital brik i kommunens ambitioner om at tiltrække international arbejdskraft og bosætning. Forligskredsen er enige om at undersøge mulighederne for yderligere udvikling af Lolland International School herunder samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner om et tilbud, der på sigt også kan rumme ungdomsuddannelser.

En stærk dagtilbudsstruktur

Skole- og dagtilbudsstrukturen fra 2019 skabte selvstændige skoler og landsbyordninger med egne forældrebestyrelser, MED-udvalg og ledelser. Strukturen er velfungerende med tilbud tæt på borgerne og et lokalt demokrati omkring alle enheder.

Forligspartierne ønsker at udbrede disse principper til dagtilbudsområdet. De to dagtilbudsområder i Nakskov og Maribo-Rødby erstattes af selvstændige institutioner, og der oprettes en selvstændig dagplejeenhed. Med denne justering får alle institutioner inkl. dagplejen egne bestyrelser, eget MED-udvalg og egen ledelse. Dagplejen er børnetalsmæssigt det vigtigste tilbud til de mindste børn, og justeringen vil styrke det med større sammenhængskraft og dagplejespecifik ledelse og udvikling.

Der bygges en ny og tidssvarende daginstitution i Nakskov. Projektering og byggeri færdiggøres i 2023.

Børn, Unge og Familie

Barnets lov ventes at træde i kraft til april 2023. Der vil bl.a. være fokus på kommunernes forpligtelse til at støtte civilsamfundet og frivillige organisationer gennem samarbejde og om nødvendigt økonomisk.

I Barnets lov vil der være et større fokus på tidlig indsats på tværs af sektorerne "Børn, Unge og Familie" og "Skole og Dagtilbud". En følge af Barnets lov kan være, at flere børnesager ender med anbringelse af søskende.

Fjernundervisning

Som en del af Lolland Kommunes bestræbelser på at skabe de gode forudsætninger for uddannelse - og studieaktiviteter for kommunens borgere undersøges potentialet for anvendelse af nye teknologier kombineret med eksisterende studieformer. Dette med henblik på at skabe et studiemiljø bestående af såvel en fysisk lokalitet og et virtuelt læringsfællesskab. Et fjernundervisningscenter beliggende i Nakskov og med fokus på at skabe et attraktivt miljø for studerende på fx. mellemlange videregående uddannelser er

et bud på et sådant. Lolland Kommune vil i 2023 arbejde videre med at afklare vilkår og forudsætninger for et fjernundervisningscenter.

Projekter

Forligspartierne er enige om at tilvejebringe finansiering til projekterne: EGU-elever, FamilieRINGEN og Headspace. Til de to første afsættes midler i budgettet. For så vidt angår Headspace videreføres projektet ligeledes, da der forventes ekstern finansiering af den resterende del af budgettet.

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget

Affaldssortering

Den nye klimalov betyder, at der skal indsamles affald i 10 fraktioner ved alle husstande i Lolland Kommune fra 1. januar 2023. Det gælder også for kommunen som virksomhed, dvs. ved de kommunale bygninger, på offentlige arealer, ved havne, på færger osv. Den borgerrettede kommunikation er REFAs ansvar, men som organisation skal Lolland Kommune forberede sig på nye vaner og nye løsninger, forventeligt medio 2023. Det kan også afstedkomme merudgifter til nye skraldegårde, indvendige sorteringsløsninger osv.

Spildevandsplan og varmeplan

Der sker rigtig meget på spildevandsområdet i kraft af den igangværende udvikling af nye boliger, hoteller og virksomheder. Det betyder, at der er behov for at revidere spildevandsplanen allerede i 2023 i tæt samarbejde med forsyningen. Udviklingen kan medføre behov for større investeringer, som igen kan få betydning for borgerne i kraft af prisstigninger.

Regeringen og aftalepartierne har med "Danmark kan mere II" igangsat en udfasning af gas men også oliefyr skal udfases, og derfor skal kommunen i gang med en ny varmeplan. I den forbindelse skal der også kigges ind i koblingen til de øvrige sektorer, fx spildevandsområdet for at udnytte synergier på tværs. Det er et strategisk vigtigt arbejde for KMT-udvalget, der i sidste ende kan få betydning for kommunens mulighed for at tiltrække bl.a. PtX-virksomheder.

Klima- og energiplan

Byrådet vedtog i 2021 Lolland Kommunes DK2020 plan, Klima- og energiplanen. Planen indeholder en lang række fokusområder, der skal prioriteres. Vækst og arbejdspladser har byrådet prioriteret med fyrtårnet Grøn erhvervspolitik. Derudover vil Teknik og Miljø igangsætte et projekt i samarbejde med landbruget om udtagning af lavbundsgrunde.

Toiletstrategi

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget vil i 2023 sætte fokus på den serviceinfrastruktur, der skal understøtte Lolland som turismested i fremtiden. Standarden for de offentlige toiletter ved strande, havne og byer skal kigges efter i sømmene, og der skal tænkes i

nye løsninger, fx i form af brugerbetaling, med henblik på, at det samlede udgiftsniveau reduceres. Der afsættes 0,5 mio. kr. til formålet.

Fremtidens færgefart

Lolland Kommune har ansvaret for færgefarten til Fejø, Femø og Askø. I dag ejer kommunen fire færger, hvoraf de tre er gamle og bør udskiftes inden for en overskuelig tidshorisont. Samtidig er færgedriften baseret på olie, hvilket medfører en betragtelig klimabelastning, ligesom man i forbindelse med en kommende skattereform vil blive pålagt øgede CO2 afgifter.

For at sætte skub i omstillingen af færgefarten søgte Lolland Kommune i november 2021 en statslig pulje til grøn omstilling af indenrigsfærger og fik et tilsagn på godt 26 mio. kr. Prisen for en ny el færge anslås at være 106 mio. kr., så kommunen skal medfinansiere ca. 80 mio. kr. Det forventes at ske gennem en leasingmodel, men det ændrer ikke ved, at der er tale om en væsentlig investering, der vil påvirke kommunens budget mange år frem.

Der er ingen tvivl om, at der er behov for at skifte den ældste færge Femøsund ud til en ny og grøn elfærge. Investeringen på 80 mio. kr. skal samtidig være startskuddet til en modernisering af færgefarten, hvor driftsomkostningerne nedbringes med 5-10 mio. kr. årligt. Det vil indebære færre færger, ændrede ruter og færre afgange. Lolland Kommune har i dag et højt serviceniveau i form af flere afgange end sammenlignelige kommuner. I fremtiden skal serviceniveauet balanceres, og driftssikkerheden skal forbedres. Det betyder også investering i ombygning af færgelejer og tilpasning af den eksisterende flåde, så alle færger kan anløbe alle havne.

Ø-kontaktudvalget involveres tæt i en proces, hvor ovenstående pejlemærker omsættes til en egentlig færgestrategi.

En fremtidssikret kystkommune

Lolland er en ø med en lang kyststrækning, og det giver os både muligheder og udfordringer. Muligheder i form af turisme og fantastiske naturoplevelser. Udfordringer i form af behov for massiv klimasikring og et stort udgiftspres til fastholdelse af tidssvarende faciliteter som havne, færgefart, mv.

De to erhvervshavne i Lolland har haft et par gode år grundet Femernprojektet, hvor især Rødbyhavn Trafikhavn har haft en større omsætning end forventet. Forventningerne til de næste par år er fortsat positive, og derfor er der i budget 2023 budgetteret med en øget indtægt på 1 mio. kr.

Samtidig går udviklingen stærkt på havneområdet, hvor skibene bliver større og dybere, og der kommer nye krav om f.eks. grønne brændsler. Den eksisterende Havnestrategi tager kun delvist højde for dette, og der forestår en vigtig opgave i Klima- Teknik og Miljøudvalget, når strategien skal revideres i 2025.

I budget 2019 blev der afsat 57 mio. kr. til modernisering af Nakskov Havn, herunder 20 mio. kr. til opretning af sejltredden ved Enehøje. Projektet er en forudsætning for, at

Nakskov Havn også i fremtiden vil være relevant som erhvervshavn for store virksomheder.

Klimaforandringer udgør en stadig større trussel mod Lollands kyster. Byrådet har i foråret 2022 opdateret Risikostyringsplanen for oversvømmelse af Sydlolland og Nakskov, og det står klart, at den væsentligste prioritet er stormflodssikring af Nakskov. Samtlige analyser peger på, at en form for højvandsport er den mest hensigtsmæssige løsning, og byrådet godkendte i april 2022 en anlægsbevilling til detailprojektering på 3.8 mio. kr. Klima- Teknik og Miljøudvalget har i august igangsat planprocessen i form af en idéfase, hvilket er en forudsætning for at kunne søge Statens Kystpulje om tilskud.

Lolland kommuner er dermed godt i gang med den proces, der skal føre til opførelsen af en højvandsport i Nakskov Fjord. Den samlede udgift er ca. 300 mio. kr., hvis fordeling mellem finansieringskilder som puljer, forsikringselskaber, EU, lodsejere og kommunen skal afklares.

Ældre-, Omsorgs- og Sundhedsudvalget

De strategiske udfordringer på ældreområdet er velkendte: der vil i de kommende år blive flere og mere plejkrævende ældre, sektoren mangler sundhedsfagligt uddannet personale, og der sker en fortsat opgaveflytning af mere komplekse sundhedsfaglige opgaver fra regionen til kommunen. Samtidig er det tydeligt, at borgernes ønsker til seniorlivet forandrer sig.

Fyrtårn: Tilpasning af plejeboligstruktur

Hvad vil vi?

- Vi vil udarbejde en ny tilbudsstruktur på plejeboligområdet, hvor kapaciteten tilpasses det forventede behov, og hvor rammerne gøres mere tidssvarende og mere befordrende for faglig udvikling, end det er tilfældet i dag.

Hvilke virkemidler er i spil?

- Tilpasning af plejeboligstrukturen

Plejeboligstruktur

Lolland kommunes nuværende plejestruktur er præget af utidssvarende fysiske rammer og overkapacitet. Samtidig ses en stigende kompleksitet i forventningerne til den kommunale opgavevaretagelse i takt med udviklingen i "det nære sundhedsvæsen". Det betyder, at det faglige niveau på plejecentrene skal styrkes og sammentænkes med øvrige kommunale og regionale tilbud. For at sikre et kvalificeret beslutningsgrundlag frem mod en samlet principbeslutning inden udgangen af 2022 skal følgende afklares

- Fremtidigt behov for kapacitet af plejeboliger og bæredygtig drift
- Ambitioner for kvalitet og indhold på plejecentrene, herunder demensvenlig indretning

- Mulig synergi og samarbejde med regionen i lyset af ny sundhedsreform
- Scenarier for nedrivning, renovering og evt. nybyg af plejeboliger
- Finansieringskilder og driftsformer for etablering af evt. nye plejecenter.

Analysen vil hvile på den eksisterende masterplan for plejeboliger, som det er væsentligt at opdatere inden, der træffes vidtrækkende beslutninger om fremtidens plejestruktur.

Partierne i budgetforliget er enige om, at målet er en langsigtet løsning, der adresserer såvel de aktuelle sundhedsfaglige og kapacitetsmæssige udfordringer, som det langsigtede ønske om at sikre de bedste rammer for borgere på kommunes plejecentre.

Sundhed på tværs

I forlængelse af anbefalinger fra den politiske styregruppe "Sundhed på tværs" og i lyset af en sundhedsreform, der placerer et større kommunalt ansvar og flere opgaver på sundhedsområdet, udarbejdes der er ny og bred sundhedspolitik i løbet af 2023. Politikken skal sætte retning for både det tværfaglige samarbejde mellem kommunes enheder og det mere sektorspecifikke sundhedsarbejde. Politikken skal tage udgangspunkt i en bred definition af sundhed og vil spænde over de forebyggende generelle indsatser, der udvikles i samarbejde med foreninger, frivillige og andre aktører og til de mere fagspecifikke opgaver i det primære sundhedsvæsen. Forligspartierne er enige om, at den brede sundhedsindsats placeres i Ældre-, omsorgs- og sundhedsudvalget. Fritids-, kultur- og folkesundhedsudvalget vil sætte fokus på det aktive samarbejde med borgere og foreninger om folkesundheden.

Implementering af ældrepolitikken

Efter en periode, hvor håndtering af Covid-19 har fyldt meget, er der nu igen fokus på at gentænke og fokusere indsatserne, så der også på sigt kan fastholdes et værdigt serviceniveau og sikres den nødvendige faglighed til at løse opgaverne. Udgangspunktet er fortsat ældrepolitikken fra 2020.

Demensområdet har en særlig opmærksomhed – dels fordi der i takt med, at der bliver flere ældre også er flere borgere, der bliver ramt af demens og dels, fordi arbejdet med borgere, der er ramt er svær demens, er meget krævende og fyldt med dilemmaer. I forlængelse af arbejdet med en masterplan for kommunes plejecentre, bliver demensvenligheden på plejecentrene løbende forbedret i samarbejde med boligforeningerne. Med relativt beskedne greb og midler kan de nuværende centre optimeres, så de både er en bedre bolig for den demente ældre, og samtidig understøtter plejen af borgere med demens. Udvalget vil i det hele taget arbejde på at udbrede viden om demens herunder mulige tiltag for hjemmeboende borgere.

Analysearbejdet i forbindelse med plejeboligstrategien har vist, at der er et potentiale i at styrke indsatsen for nogle borgere i eget hjem, særligt borgere ramt af demens sådan, at behovet for en plejebolig udskydes eller undgås. Der afsættes 1,0 mio. kr. til dette formål. Indsatsen kan ske ved at udvide kapaciteten på kommunens dagcentre.

Indsatsen skal ske i sammenhæng, og er betinget af beslutningen om tilpasning af plejeboligstrukturen.

Implementeringen af velfærdsteknologiske løsninger fortsætter så borgerne bliver mest muligt selvhjulpne, og der bliver mulighed for at frigøre tid til den øvrige pleje. Sektoren vil fokusere på at implementere virtuelle og digitale løsninger til pleje og rehabilitering.

For borgere i eget hjem vil der blive udviklet en model, der skal reducere antallet af medarbejdere, der kommer i den enkeltes hjem. Der er gode erfaringer fra andre kommuner med organisering i mindre teams, og i løbet af 2023 vil der blive udviklet en model, der er tilpasset Lolland Kommune.

Sygeplejen har været både fagligt og økonomisk presset i 2022 – en udvikling der kun bliver forstærket med opgaveflytning fra regionen. På baggrund af en analyse af sygeplejen er udvalget præsenteret for en plan, der skal styrke sygeplejen og samarbejdet med de øvrige faggrupper. I samarbejde med Region Sjælland og i regi af etableringen af de nye sundhedsklynger vil der desuden være fokus på udvikling af e-Hospital, akutområdet, mm.

Social- og Arbejdsmarkedsområdet

Antallet af borgere på A-dagpenge og kontanthjælp er historisk lavt, hvilket ikke mindst skyldes den generelle mangel på arbejdskraft og Femernprojektet. Mulighederne på arbejdsmarkedet har aldrig været bedre og udvalget vil sikre, at kommunen fortsat investerer i borgere, så de kommer tættere på job og et liv i selvforsørgelse. Den aktive beskæftigelsesindsats må og skal fortsætte, så alle muligheder for praktik og opkvalificering udnyttes.

Der er i løbet af foråret foretaget en grundig analyse af den samlede beskæftigelsesindsats, der udmøntede sig i syv anbefalinger. Udvalget er i gang med at udarbejde en handleplan for at optimere indsatsen - særligt på sygedagpengeområdet er der potentiale for en mere effektiv indsats. Generelt er der behov for at gennemgå og prioritere de forskellige tilbud (varighed, pris, effekt) for forskellige målgrupper, så der sikres god sammenhæng mellem investering i beskæftigelsesindsatsen og effekten heraf.

Samtidig med de gode beskæftigelsesmuligheder oplever Lolland kommune fortsat en vækst i varige ydelser som seniorpension, førtidspension og den nye ret til tidlig pension, dvs. den såkaldte Arnepension. Det medfører, bl.a. på grund af nye refusionsregler, et voldsomt pres på kommunes samlede økonomi.

Det er samtidig en udfordring for det samlede arbejdskraftudbud, at flere borgere kommer på passiv, varig forsørgelse og Jobcentret har – sammen med den fremskudte indsats Femern Agency – en stor opgave i at hjælpe områdets virksomheder med at rekruttere den nødvendige og kvalificerede arbejdskraft.

Social- og arbejdsmarkedsudvalget arbejdede i sidste valgperiode målrettet med at omstille og tilpasse tilbudsviften til borgere, der har behov for en social indsats for at komme tættere på arbejdsmarkedet. Initiativer som rådgivningscafé, økonomisk rådgivning, akuttelefon, gratis psykologhjælp til unge samt ikke mindst en opskalering af

misbrugsområdet fastholdes for at sikre, at flere borgere får den nødvendige støtte tidligt – inden de sociale problemer vokser sig for store.

Byrådet prioriterede i forbindelse med arbejdet med "Sundhed på Tværs" at afsætte midler til et tværgående samarbejde mellem musikskolen og væresteder til borgere med sindslidelser. Projektet har vist sig at være en succes, og derfor prioriteres der 0,2 mio. kr. til at opretholde og udvikle indsatsen

Udvalget har stort fokus på de unge, der skal mødes med en løsningsfokuseret tilgang, hvad enten de er i målgruppen for et forberedende tilbud eller har behov for en særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse. Der er skabt en entydig struktur, hvor Den Kommunale Ungeindsats, UU og ungeguides ligger i Børne- og Skoleudvalgets ressortområde og tilbuddene til de unge, der i stigende grad bliver erhvervsrettede, hører under Jobcentret og dermed Social- og Arbejdsmarkedsudvalget. Ung Lolland, kommunens eget ungetilbud, er gradvist blevet omstillet til en ny virkelighed, så den matcher de unges behov.

Udvalget vil i samarbejde med Børne- og Skoleudvalget i løbet af 2023 evaluere indhold, målsætninger og resultater af den samlede ungeindsats.

Socialområdet har fortsat brug for at fastholde den stramme udgiftsstyring. Udvalget har fortsat prioriteret at styrke patientsikkerheden inden for psykiatri- og handicapområdet

Budgetforlig 2023-2026

	2023	2024	2025	2026
Drift				
EGU-elever	500	1.000	1.000	1.000
FamilieRINGEN	500	500	500	500
International skole	500	1.200	1.200	1.200
Madens Folkemøde	350	350	350	0
Demenstiltag, øget aflastning og dagtilbud	1.000	1.000	1.000	1.000
Fyrtårn international rekruttering	2.000	5.000	5.000	5.000
Headspace	300	300	300	300
Tværgående samarbejde mellem musikskolen og væresteder	200	200	200	200
KTM4 Færre færgeafgange – besparelse udgår	216	216	216	216
BSU2 Kompetenceudvikling i folkeskolen - besp. udgår delvist	1.200	1.200	1.200	1.200
ØKE104 Eliteidrætspulje – besparelse udgår	491	541	591	591
ØKE105 Handelsstandsaktiviteter - besparelsen udgår	600	600	600	600
PL1 Følgearbejder Lolland Forsyning	2.000	2.000	2.000	2.000
PL2 Følgearbejder NCC asfalt	2.000	2.000	2.000	2.000
Drift i alt	11.857	16.107	16.157	15.807
Anlæg				
Kunststofbane, Maribo	4.000			
Udviklingsplan Kragenæs	2.000	2.000		
Depotbygning, Museum Lolland Falster	1.500			
Søfartsmuseum	4.200			
Toiletstrategi	500			
SP3 Færger, projektering af ny færge (lån)	500	500		
LF2 Ombygning af Fejøfærgen (lån)		1.800		
LF3 10 års eftersyn på azimutter, samt opgradering M/F Christine (lån)		1.600		
SB2 Ladestandere på kommunale parkeringspladser	1.000			
SB4 Energibesparende foranstaltninger (lån)	3.000			
SB8 Udskiftning olie fyr	1.000			
SB9 Central Tilstandskontrol og Styling - CTS (lån)	2.000			
SB31 Separatkloakering jf. påbud	2.500			
Overførsel vedrørende Stødby Strand-kolonien - udgår	-1.207			
Anlæg i alt	20.993	5.900	0	0
Opsummering				
Ubalance i budgetforslaget til 1. behandlingen	13.170	187.165	330.318	298.714
Sparekatalog, samlet	-31.387	-44.571	-44.621	-44.621
Driftsforslag	11.857	16.107	16.157	15.807
Anlægsforslag	20.993	5.900	0	0
Anlæg, låneadgang	-5.500	-3.900	0	0
NYT Kasseforbrug	9.133	160.701	301.854	269.900
Serviceudgifter				
Serviceudgifter i budgetforslaget	2.599.812			
Mindreudgifter Drift i budgetforliget	-19.530			
Korrigerede serviceudgifter	2.580.282			
Bruttoanlægsudgifter				
Bruttoanlægsudgifter i budgetforslaget	123.615			
Merudgifter Anlæg i budgetforliget	20.993			
Korrigerede bruttoanlægsudgifter	144.608			

Lolland Kommune den 6. oktober 2022

Holger Schou Rasmussen
Socialdemokratiet

Vibeke Grave
Socialdemokratiet

Tine Vinther Clausen
Venstre

Eric Steffensen
Dansk Folkeparti

Lars Christiansen
Socialistisk Folkeparti

Marie Louise Brehm Nielsen
Din Stemme

Henrik Jacobsen
Konservativt Folkeparti

Per Kim Nielsen
Løsgænger

Leo Christensen
Lokallisten Lolland